

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som kompletterar EU:s förordning om främjande av rättvisa villkor och transparens för företagsanvändare av onlinebaserade förmedlingstjänster

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som kompletterar EU:s förordning om främjande av rättvisa villkor och transparens för företagsanvändare av onlinebaserade förmedlingstjänster (RP 22/2020 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Sami Teräviäinen, arbets- och näringsministeriet.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- marknadsdomstolen
- Domstolsverket
- Konkurrens- och konsumentverket
- Finlands näringsliv rf
- Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry
- Turism- och Restaurangförbundet rf
- Neogames Finland ry
- Företagarna i Finland rf
- professor Marko Seppänen.

Inget yttrande av

- justitieministeriet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en ny lag om förbudsförfarande i fråga om onlinebaserade förmedlingstjänster och sökmotorer. Dessutom föreslås ändringar i lagen om rättegång i marknadsdomstolen.

Betänkande EkUB 9/2020 rd

Syftet med propositionen är att utfärda bestämmelser som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning om främjande av rättvisa villkor och transparens för företagsanvändare av onlinebaserade förmedlingstjänster. Marknadsdomstolen får behörighet att handlägga ärenden som gäller förbudsförfarandet enligt förordningen. Marknadsdomstolen ska kunna meddela förbud mot att tillämpa ett förfarande som strider mot förordningen. Förbudet ska kunna förenas med vite.

Lagarna avses träda i kraft den 12 juli 2020.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Bakgrund och mål

Förslaget grundar sig på Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1150 om främjande av rättvisa villkor och transparens för företagsanvändare av onlinebaserade förmedlingstjänster. I förordningen föreskrivs det om avtalsförhållanden mellan onlineplattformar och företag som använder dem. Den föreslagna nationella regleringen kompletterar förordningen och ger domstolen behörighet i ärenden som omfattas av denna.

Syftet med den EU-lagstiftning som ligger till grund för förslaget är att öka dels transparensen och rättssäkerheten, dels marknadens förutsägbarhet och funktion. Till de leverantörer av onlinebaserade förmedlingstjänster som avses i förordningen, alltså onlineplattformar, hör exempelvis onlinebaserade e-marknadsplatser, onlinebaserade butiker för mjukvarutillämpningar och sociala medier online. Avtalsförhållandet ska ingås mellan förmedlingstjänsten och företagsanvändaren.

Behovet av reglering har sin grund i onlineplattformarnas marknadsinflytande och den asymmetri som råder mellan marknadsaktörerna: förordningen ingriper i de villkor som ensidigt fastställs av leverantörer av förmedlingstjänster. Det råder inte jämvikt mellan plattformarnas respektive företagsanvändarnas förhandlingsposition. Företag som är verksamma i den digitala ekonomin är ofta helt beroende av distributionsplattformarna och har i praktiken inget annat val än att godkänna de villkor som plattformarna fastställt.

Ekonomiutskottet anser att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen med motiveringen och de preciserande ändringarna nedan.

De viktigaste förslagen

Marknadsdomstolen får behörighet att handlägga ärenden som gäller förbudsförfarandet enligt förordningen. Marknadsdomstolen kan meddela ett allmänt förbud att tillämpa ett förfarande som strider mot förordningen. Förbudet kan förenas med vite, och det kan vid behov meddelas temporärt.

Behörighetsfördelningen mellan marknadsdomstolen och de allmänna domstolarna. Regeringen föreslår att marknadsdomstolen ska vara behörig att meddela allmänna förbud mot förfaran-

Betänkande EkUB 9/2020 rd

den som strider mot förordningen. Däremot ska enskilda tvistemål behandlas vid de allmänna domstolarna i enlighet med de normala processbestämmelserna. Propositionen innehåller inga bestämmelser om detta. Ett förbud kan sökas både av den näringsidkare som berörs av det villkor eller förfarande som leverantören av förmedlingstjänster tillämpar och av de sammanslutningar och organisationer som behandlas nedan.

Sakkunniga har till viss del varit av olika åsikt om den valda regleringsmodellen. En del av de sakkunniga som utskottet hört har ansett att de ärenden som avses i propositionen och som sannolikt är få till antalet — inklusive tvister mellan enskilda parter — helt och hållet bör koncentreras till en enda domstol. Detta har dock ansetts vara problematiskt med tanke på att modellen splittrar upp behandlingen av enskilda avtalstvister mellan marknadsdomstolen och de allmänna domstolarna. Även förfarandet för att överklaga dessa domstolars avgöranden är olika.

Utifrån en utredning anser utskottet att modellen i propositionen är lämplig. Men ordalydelsen i bestämmelsen behöver preciseras på det sätt som anges nedan i detaljmotiveringen för att en tydlig uppdelning ska kunna göras dels mellan allmänna förbud och förbud i enskilda ärenden, dels mellan marknadsdomstolens och de allmänna domstolarnas behörighet.

Sammanslutningars talerätt. Förordningen kräver att organisationer och sammanslutningar som uppfyller behörighetsvillkoren kan inleda ärenden som gäller förfaranden som strider mot förordningen. Syftet med lagförslaget är att göra det möjligt för vissa sammanslutningar som bevakar näringsidkarnas intressen att inleda ärenden i marknadsdomstolen i Finland. Enligt propositionen ska arbets- och näringsministeriet på ansökan utse sådana organisationer och sammanslutningar, och dessa ska upptas i en förteckning upprättad av Europeiska kommissionen. Närmare bestämmelser om utseendet ska utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet. Utskottet anser att organisationernas och sammanslutningarnas rätt att väcka talan är viktig, särskilt med tanke på småföretagens ställning och med hänsyn till aktörernas ojämlika förhandlingsposition och marknadsinflytande.

Myndigheternas roll. Vid beredningen av lagförslaget har man enligt den utredning som utskottet fått inte i någon större utsträckning granskat alternativet att en viss myndighet skulle ansvara för tillsynen över efterlevnaden av förordningen. Förordningen möjliggör, men kräver inte, en sådan modell. Utgångspunkten för beredningen har varit att myndigheterna inte ska ingripa i avtalsfriheten mellan företag om det inte är absolut nödvändigt. Andra medlemsländer har stannat för varierande modeller för att genomföra detta. En del av de sakkunniga som utskottet hört anser att ett myndighetsförfarande skulle vara ett mer fördelaktigt alternativ, framför allt för småföretag. Den valda modellen innebär en risk för att i synnerhet mindre företag inte i någon stor utsträckning kommer att använda sig av de rättsmedel som nu föreskrivs. Här kan i synnerhet sammanslutningarnas talerätt bidra till en förbättring. Utskottet anser att det är viktigt att följa hur lagstiftningen fungerar till denna del.

Sammanfattning och fortsatta åtgärder

EU har vidtagit diverse åtgärder beträffande plattformarnas marknadsinflytande med anknytande snedvridningar av konkurrensen. Ekonomiutskottet har i en tidigare bedömning av EU-förordningen (EkUU 50/2018 rd — U 82/2018 rd) pekat på behovet att använda ett brett urval av me-

Betänkande EkUB 9/2020 rd

toder för att utveckla miljön för den digitala ekonomin. Det rör sig framför allt om fungerande konkurrens- och konsumentpolitik med tillhörande lagstiftning samt beskattning, modernisering av den immaterialrättsliga regleringen och investeringar i den digitala ekonomin. Utskottet lyfter fortsatt fram vilken betydelse en fungerande och tillåtande lagstiftning har med tanke på den digitala ekonomins utveckling i Europa.

Framöver bör det också avgöras om den föreslagna nationella lagstiftningen garanterar en tillräckligt effektiv modell för att säkerställa att förordningen efterlevs eller om modellen bör effektiviseras till exempel genom att en myndighet ges ansvar för att övervaka efterlevnaden. Om man stannar för detta, är det viktigt att se till att myndigheten får tillräckliga resurser för att utföra uppgiften.

DETALJMOTIVERING

1. Lag om förbudsförfarande i fråga om onlinebaserade förmedlingstjänster och sökmotorer

2 §. Meddelande av förbud. Utskottet föreslår att ordalydelsen i paragrafen preciseras så att det blir tydligt att ett förbud som marknadsdomstolen har meddelat är ett allmänt förbud mot förfarandet och att det inte ingår i marknadsdomstolens behörighet att meddela enskilda förbud. Förbud i enskilda fall ska meddelas av en allmän domstol. Ekonomiutskottet föreslår att ordalydelsen i 2 § 1 mom. ändras så att där nämns ett förbud att fortsätta eller upprepa ett förfarande som strider mot förordningen och som berör *företagsanvändare eller företagsanvändare av webbplatser*. Formuleringen och pluralformen motsvarar då i stort sett regleringssättet i lagen om reglering av avtalsvillkor mellan näringsidkare och avser meddelande av ett allmänt förbud.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2 i proposition RP 22/2020 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 22/2020 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om förbudsförfarande i fråga om onlinebaserade förmedlingstjänster och sökmotorer

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller kompletterande bestämmelser om förbudsförfarandet enligt artikel 14 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1150 om främjande av rättvisa villkor och transparens för företagsanvändare av onlinebaserade förmedlingstjänster.

2 §

Meddelande av förbud

Marknadsdomstolen kan förbjuda sådana leverantörer av onlinebaserade förmedlingstjänster och sådana leverantörer av sökmotorer som avses i den förordning som nämns i 1 § att fortsätta eller upprepa ett förfarande som strider mot förordningen och som riktar sig mot företagsanvändare eller företagsanvändare av webbplatser.

Förbudet ska förenas med vite, om detta inte av särskilda skäl är obehövt.

Om det finns särskilda skäl för det får förbudet också riktas mot den som är anställd hos en leverantör av onlinebaserade förmedlingstjänster eller hos en leverantör av sökmotorer eller mot någon annan som handlar för leverantörens räkning. Förbudet kan även meddelas temporärt, varvid förbudet gäller tills saken är slutligt avgjord.

Bestämmelser om behandlingen av ärenden i marknadsdomstolen finns i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013).

3 §

Utseende av organisationer och sammanslutningar

Arbets- och näringsministeriet kan på ansökan utse organisationer och sammanslutningar som är etablerade i Finland, vilka beviljas sådan rätt som avses i artikel 14.1 i den förordning som nämns i 1 § på det sätt som föreskrivs i artikel 14.5.

Betänkande EkUB 9/2020 rd

Bestämmelser om ansökan om utseende och om anmälan av uppgifter utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

4 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av 1 kap. 6 § och 5 kap. 2 § i lagen om rättegång i marknadsdomstolen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013) 1 kap. 6 § 1 mom. 13 punkten och 5 kap. 2 § 1 mom. 8 punkten,
sådana de lyder, 1 kap. 6 § 1 mom. 13 punkten i lag 1122/2018 och 5 kap. 2 § 1 mom. 8 punkten i lag 1495/2018, och
fogas till 1 kap. 6 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 1124/2017 och 1122/2018, en ny 14 punkt och till 5 kap. 2 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 1495/2016 och 1122/2018, en ny 9 punkt som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

6 §

Marknadsrättsliga ärenden

Marknadsdomstolen handlägger som marknadsrättsliga ärenden de ärenden som hör till dess behörighet enligt

- 13) livsmedelsmarknadslagen (1121/2018),
- 14) lagen om förbudsförfarande i fråga om onlinebaserade förmedlingstjänster och sökmotorer (/).

Betänkande EkUB 9/2020 rd

5 kap.

Handläggning av marknadsrättsliga ärenden

2 §

Vem som har rätt att väcka ett ärende

Ansökan enligt 1 § får göras av

8) en fysisk eller juridisk person på vilken ett avtalsvillkor eller förfarande som avses i 65 § i lagen om kollektiv förvaltning av upphovsrätt skulle tillämpas eller en registrerad förening som bevakar näringsidkarnas intressen och som har förhandlat fram avtalet i fråga för två eller flera näringsidkare som den representerar, i ärenden som gäller meddelande av förbud enligt 66 § i den lagen,

9) en företagsanvändare eller företagsanvändare av webbplatser som det otillbörliga förfarandet riktar sig mot eller ett offentligt organ, en organisation eller en sammanslutning som avses i artikel 14.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1150 om främjande av rättvisa villkor och transparens för företagsanvändare av onlinebaserade förmedlingstjänster, i ärenden som gäller meddelande av förbud enligt 2 § i lagen om förbudsförfarande i fråga om onlinebaserade förmedlingstjänster och sökmotorer.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande EkUB 9/2020 rd

Helsingfors 28.4.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Juhana Vartiainen saml
vice ordförande Arto Pirttilahti cent
medlem Maria Guzenina sd
medlem Atte Harjanne gröna
medlem Mari Holopainen gröna
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Eeva Kalli cent
medlem Pia Kauma saml
medlem Riitta Mäkinen sd
medlem Sakari Puisto saf
medlem Minna Reijonen saf
medlem Janne Sankelo saml
medlem Joakim Strand sv
medlem Hussein al-Tae sd
medlem Veikko Vallin saf
medlem Tuula Väättäinen sd
medlem Johannes Yrttiaho vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.